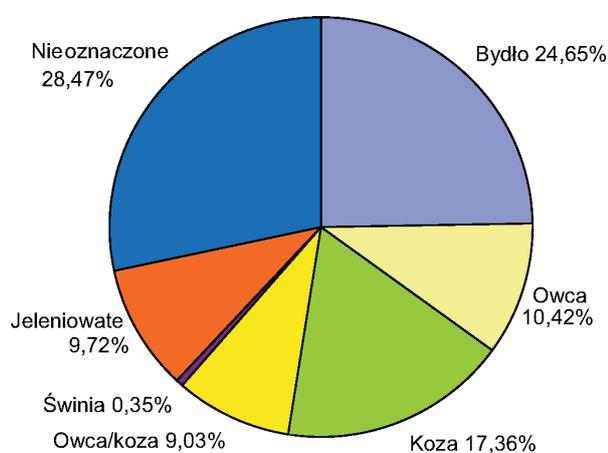

1) Ścinki surowe z otworami – przybrzeżne skrawki miękkich skór (z peryferycznych partii pokrycia zwierząt) o nieregularnych kształtach z otworami po gwoździach, za pomocą których przymocowywano skóry do ram w trakcie suszenia (por. Wywrot-Wyszkowska 2008, s. 97–101) lub przybijano do deski podczas krojenia (Romanow 1981, s. 169).

2) Ścinki bez śladów szwów – do tej grupy, z uwagi na trudności w rozróżnieniu odpadów ze skór nowych i używanych, na podstawie tylko obserwacji makroskopowej, włączono zarówno odpady surowe, powstałe w trakcie rozkroju różnego asortymentu surowca skórzanego, jak i skrawki związane z przeróbkami i naprawami zniszczonych wyrobów, bez śladów jakichkolwiek zabiegów intencjonalnych

Ryc. 193. Struktura gatunkowa surowca wykorzystywanego w produkcji skórnicy. Oprac. M. Konczewska wg wyniku analizy T. Radek

Fig. 193. Species composition of raw material used in leatherworking. Description M. Konczewska basing on analyses of T. Radek

(por. Radek 1997, s. 219; Wywrot-Wyszkowska, Radek 2007, s. 228). Odpady tej kategorii mają kształty podłużnych lub łukowatych skrawków, pasieczków, trójkątów, czworoboków i wieloboków.

3) Ścinki wtórne – skrawki skór ze śladami szwów, powstałe podczas wtórnego pozyskiwania surowca ze zużytych wyrobów lub napraw.

W materiale zabytkowym odnotowano dużą ilość odpadów z otworkami po szwach, w postaci wtórnie rozkrojonych przyszew, cholew, a nawet podezew. Szczególnie licznie wystąpiły A-kształtne ścinki, powstałe zapewne w trakcie wtórnego rozkroju wierzchniej części obuwia z wysoką, pełną cholewą, celem pozyskania surowca ze zużytego wyrobu (por. Schnack 1992, s. 120, Taf. 91:2–3; Wywrot-Wyszkowska 2008, s. 53, tabele XLIV:17, 21, XLV:10, XLVI:11–13). Zarejestrowano również znaczną liczbę odciętych zapiętek oraz przybrzeżnych partii przyszew, niekiedy z zachowanymi fragmentami otoków. W omawianym zbiorze odpadów udział ścinków ze śladami szwów wynosi ok. 60%. Oczywiście są to dane tylko szacunkowe, jednak na ich podstawie możemy wysnuć wniosek, że rzemieślnicy branży skórnicy działający w warsztatach zlokalizowanych przy ul. Szewskiej trudnili się produkcją wyrobów ze skór zarówno nowych, jak i zużytych, nabywanych jako surowiec wtórny. Zajmowali się również różnymi przeróbkami oraz naprawą obuwia, a może i odzieży. Strukturę gatunkową surowca wykorzystywanego w produkcji skórnicy⁵² ilustruje ryc. 193. Należy ponadto podkreślić fakt dużej frekwencji skór owczych (33,33%) i kozich (29,63%) wśród ścinków pierwotnych. Udział surowca bydłowego w omawianym zbiorze wynosi tylko 22,22%.

M.K.

13. NARZĘDZIA (ZOB. ANEKS 14)

A. SZYDŁA

Wszystkie odkryte szydła były zapewne dwustronne (ryc. 194:528–530). Charakterystyczny przekrój romboidalny wskazuje, że wykorzystywane były w rzemiosłach skórnicy. Z kolei brak trzpienia

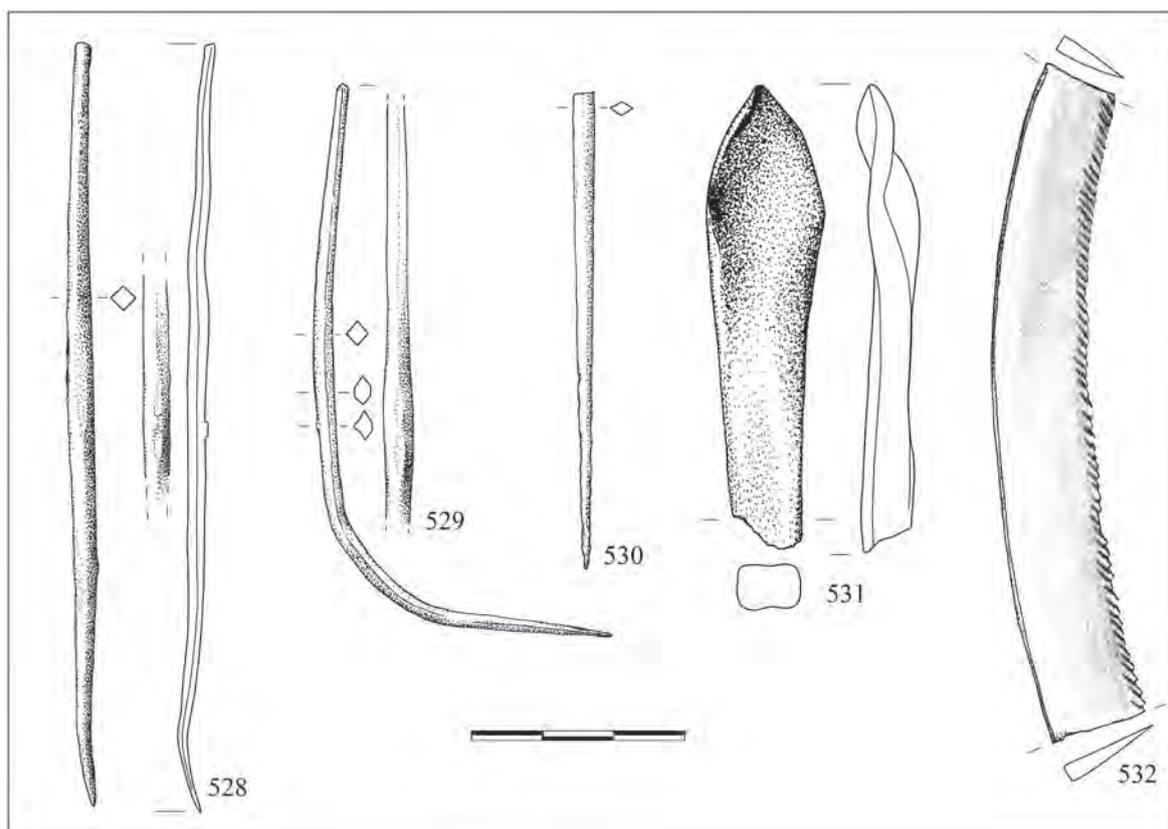
do osadzenia w rękojeści sugeruje, że szydła te wykorzystywane były do nakłuwania skór miękkich, stosunkowo cienkich.

B. WIERTŁO

Odkryty fragment wiertła do drewna (ryc. 194:531) należy do popularnych w średniowieczu egzemplarzy spiralnych (*Schneckenbohrer*). We Wrocławiu jest to jednak pierwsze znalezisko. Na obszarze między Łabą i Salą a Bugiem pojawiły się tego rodzaju egzemplarze u schyłku X w. i przetrwa-

ły przynajmniej do XIV stulecia (Heindel 2006, s. 292, lista 2, ryc. 7–10).

⁵² Analizę surowcową przeprowadziła dr Teresa Radek z Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu.

Ryc. 194. Wrocław, ul. Łaciarska (531) i Szewska (pozostałe). Narzędzia:
528–530 – szydła; 531 – wiertło; 532 – sierp. Rys. N. Lenkow

Fig. 194. Wrocław, Łaciarska St. (no. 531) and Szewska St. Tools:
528–530 – awls; 531 – drill; 532 – sickle. Drawing N. Lenkow

C. SIERP

Wcale nierzadkie znaleziska sierpów w średnio-wiecznych miastach wspierają sugestię dość częstego występowania ogrodów, nawet w centrach aglomeracji miejskich. Dość znaczną ich liczbę, również kosę, odkryto także na terenie Ostrowa Tumskiego

we Wrocławiu (zob. Kaźmierczyk 1995, ryc. 4:1–7, 5:7), a więc obszaru o relatywnie niewielkiej powierzchni, zamieszkanego w znacznym stopniu przez kler. W tej sytuacji nie dziwi odkrycie sierpa na ul. Szewskiej (ryc. 194:532).

K.W.

14. ZAJĘCIA PRZYDOMOWE (ZOB. ANEKS 15)

A. NOŻYCE

Wszystkie znalezione nożyce (ryc. 195) należą do znanych z wcześniejszych epok nożyc kabłąkowych. Wprawdzie już w XIV w. znane były okazy

nitowe, podobne do używanych dzisiaj, ale na ulicach wrocławskich ich nie znaleziono.

K.W.

B. IGŁY I IGIELNIK

Dość zaskakująca jest znikoma liczba odkrytych igieł (ryc. 196). Może to wskazywać, że przedmioty te noszono na ulicy w skórzanych, kościanych czy metalowych igielnikach. Odkryto tylko jeden przedmiot, który można z pewnym prawdopodobieństwem

identyfikować z zamknięciem igielnika. Analogiczne zabytki znane są z licznych stanowisk wczesno- i późnośredniowiecznych (zob. Cnotliwy 1973, s. 235).

K.W.